

Stavrenski dom

Štev. 45

V Ljubljani, 24. februarja 1936

Leto 1.

Hodža - Stojadinović:

Mala zveza - jamči za mir

Govor zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića

Belgrad, 23. febr. AA. Nocoj sta gg. dr. Milan Stojadinović in dr. Milan Hodža sprejela v zunanjem ministristvu novinarje. Pri tej priliki sta jima izročila komunikate o svojem nocojšnjem sestanku.

V razgovoru predsednika češkoslovaške vlade g. dr. Milana Hodže z jugoslovanskimi novinarji, je ta izjavil v srbskem jeziku med drugim, da se bo v kratkem vršila v Pragi konferenca gospodarskih strokovnjakov Male antante. Ti gospodarski strokovnjaki bodo med drugim razpravljali o vprašanju prodaje presežkov žita držav Male antante. Ko bo o tem dosežen sporazum, bodo stopili pred prizadete države s skupnim predlogom.

Nalo se je obrnil g. dr. Hodža v češkem jeziku na češkoslovaške novinarje, katerim je podčrtal iskreno prisrčnost, na katero je naločel v jugoslaviji in ki presega vsa pričakovanja.

»Ta prisrčnost,« je dejal g. dr. Hodža, »je namenjena predvsem našemu ljudstvu in naši državi.«

Soglasje v vsem

Belgrad, 23. febr. AA. Nocoj ob 20.30 je kraljevska vlada priredila v čast g. dr. Milana Hodže, predsednika češkoslovaške vlade in zunanjega ministra, in njegovega spremljevalca svečano večerjo v Gardinem domu.

Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister g. dr. Milan Stojadinović je imel pri tej priliki tole zdravico:

Gospod predsednik! Dragi prijatelji in tovariši! Srečen sem, da morem v jugoslovanski prestolnici pozdraviti v osebi Vaše ekscelence tako eminentnega in velikega sina ter pomembnega državnika češkoslovaške republike. Ne samo mene in člane kraljevske vlade, temveč tudi ves jugoslovanski narod navdajajo v tem svečanem trenutku čustva iskrene radosti.

V osebi Vaše ekscelence vidi naše ljudstvo simbol neločljivih slikov, ki od nekdaj vežejo oba bratska naroda. Vaše bivanje v Belgradu obuja v vseh nas bolešne spomine na tiste hude čase, ko smo z islimi ideali in z islimi čustvi z ramo ob rami stali v borbi za naše pravice in našo nacionalno neodvisnost. V dneh tiste velike bitke ste bili Vi, gospod predsednik, eden prvih borcev, neomajnih v svojem velikem delu, za ustvaritev teh idealov.

Važna vprašanja, ki so vas, gospod predsednik, privedla v prestolno mesto jugoslavije, ki vam je tudi to pot manifestiralo svojo ljubezen in svoje prijateljstvo, so nam tudi to pot potrdila, da obstoji med vladama češkoslovaške republike in kraljevine jugoslavije popolna istovetnost nazirani

kakor melod, kakor tudi stalistič napram vprašanjem, ki zadevajo nas posamezno, kakor tudi splošni mir.

Mala zveza - jamstvo za mir

V tem smislu smo tudi to pot kakor prej ugotovili, da je Mala zveza neobhodno jamstvo naše skupne varnosti in ena glavnih opor miru v srednji Evropi. To, kar so naši predhodniki s predstavniki zavezniške Romunije vedno potrjevali, potrjujemo danes tudi mi, da Mala zveza ni naperjena proti nikomur in da ni vzrasla iz nobenega ofenzivnega namena. Delala je vedno za ohranitev stanja, usvarjenega z mednarodnimi pogodbami v tem delu Evrope in za splošno idejo miru. V zvestobi do teh osnovnih idej, bosta Češkoslovaška in Jugoslavija z zavezniško Romunijo, kakor doslej, tako tudi v bodočnosti, delali na to, da bo vse njuno delo v skladu z načeli mednarodne pravice in velikih idealov Društva narodov.

Soglasje glede Podonavja

Obisk Vaše ekscelence v Belgradu, nam je prav tako dal iskreno priliko, da smo mogli v popolni harmoniji nazirani proučiti tudi druga vprašanja, ki danes posebej zanimajo države podonavske kotline. V tem smislu smo sprejeli sklepe, ki nam bodo osnova za naše nadaljnje odločitve. Kraljevski vladi in meni osebno je v veliko zadovoljstvo, da lahko tudi danes ugotovimo popolno soglasje v vseh vprašanjih, nanašajočih se na skupno bodočnost obeh zavezniških narodov, in da so naša naziranja glede podonavske kotline in o

drugih važnih mednarodnih vprašanjih v popolnem skladu. Načela, ki so nas navdajala, in metode, po katerih smo doslej ravnali, so nam rodile brez dvoma koristne sadove. To nam vliva vero in pogum, da bomo po tej poti nadaljevali in da bomo tudi napram vsem drugim vprašanjem, ki nam jih bo bodočnost stavila, ravnali vedno in dosledno po teh načelih.

Dovolite, spoštovani gospod predsednik, da izrazim obenem tudi svoje veliko zadovoljstvo, da vidim v vas vrednega naslednika tistega državnika, ki je s svojo nezlomljivo energijo, briljantnim umom in s svojo ogromno delavnostjo sodeloval ne le pri ostvaritvi češkoslovaške nacionalne neodvisnosti, temveč se tudi v povojnih letih uveljavil s svojo umnostjo in visokimi državnimi sposobnostmi kot eden najodličnejših delavcev pri urejanju mednarodnih razmer. Pozdravljam vas kot prvega sohrdnika največjega sina vašega naroda njegove ekscelence g. Tomaža Masaryka, ki je doživel najvišje priznanje ne le s strani češkoslovaškega naroda, temveč tudi s strani vsega sveta: G. dr. Beneš, vaš sedanji državni poglavar, spada od nekdaj med glavne pobornike Male zveze in njenih visokih načel.

Gospod predsednik! Dragi prijatelji in tovariši! V Vaši osebi, ki zasluži po svojih vrlinah vse naše spoštovanje in občudovanje, vidimo jamstvo za srečno bodočnost in srečni napredek našega skupnega dela. V to dvigam čašo na zdravje g. predsednika češkoslovaške republike, njegove ekscelence g. dr. Beneša v zdravje Vaše ekscelence in v srečo in napredek zavezniškega in bratskega češkoslovaškega naroda.

U Belgradu samo priprave?

Pariz, 24. febr. o. Havas poroča: Češkoslovaški ministri predsednik dr. Hodža je naznanil v svojem ekspoziciji pred časnikarji konferenco gospodarskih strokovnjakov Male zveze, ki se bo v najkrajšem času sestala v Pragi zato, da prouči možnost za prodajo žita. Ta konferenca bo določila tudi, kakšno bode skupno stališče držav Male zveze glede tega vprašanja od fih držav, ki so pri tem žitu zainteresirane. Belgrajski politični krogi zatrjujejo, da sta dr. Hodža in dr. Stojadinović samo ščitirala možnosti za pripravo pogovora pri reševanju podonavskih političnih vprašanj, ne da bi se teh vprašanj samih bistveno dotaknili. Važnost podonavskega problema je zlasti v gospodarskem oziru danes tako velika, da zahteva soglasnost vseh članov Male zveze, ne le pri donavskem vprašanju, marveč tudi pri drugih političnih dejanjih, ki

so z njim v zvezi. Tako so zlasti važno dejstvo sankcije in pa vprašanje glede odnosov do Rusije. Vse to pa zavisi ne le zgolj od razvoja političnih razmer v državah Male zveze, marveč še mnogo bolj od splošnega poteka političnih dogodkov v vsej Evropi. Ta potek pa je treba pričakovati pripravljen, da bodo politični čimtelji v državah Male zveze lahko v vsakem času in v vsakem položaju ukrenili tisto, kar je najbolj primerno. Vsekakor pa je belgrajska konferenca važna v toliko, ker je spel uradno potrdila soglasnost med člani Male zveze, kateri so neki krogi v Evropi že prorokovali konec z ozirom na razna dejstva v češkoslovaški politiki, ki so bila nujna, če pomislimo, kakšen je položaj bratske republike z ozirom na njene sosede.

Govor voditelja hitlerjanskih mlad. zvez o reorganizaciji:

Taka je vera našega časa

Berlin, 24. febr. p. Včeraj je pred 2000 voditelji hitlerjanske mladinske organizacije »Hitlerjugend« imel velik govor o reorganizaciji narodnosocialistične mladinske vzgoje voditelj hitlerjanskega mladinskega Balduv von Schirach. Njegove izjave vsebujejo ves program hitlerjanske mladinske vzgoje. Ta program je von Schirach izrazil v naslednjem stavku:

»V najkrajšem času ne bo v Nemčiji niti enega samega fanta več, ki bi ne bil vzgojen v narodnosocialističnem duhu. To je naš program za leto 1936. Ko smo organizirali zrele ljudi, je treba vso pozornost posvetiti duhovni organizaciji mladine. Vsa življenska pot mladega nemškega človeka mora potekati v duhu in okviru narodnega socializma. Ko je otrok prebil štiri leta v prvi narodnosocialistični mladinski organizaciji in je dosegel 12. leto, je tre-

ba potem najbolj sposobne in najbolj razumne otroke včlaniti v »Hitlerjugend«. Ta jih mora pripraviti na to, da bodo čez 4 leta sposobni za vstop v narodnosocialistično stranko. Sprejem v »Hitlerjugend« se bo vršil vsako leto 9. novembra z največjimi slovesnostmi, ker pomeni ta vstop mladega človeka v novo življenje in na novo pot, ki naj ga pripelje v elitno družbo narodnosocialistične vojske. Tisti otroci, ki iz otroške mladinske organizacije »Jungvolke« ne bodo pripuščeni v »Hitlerjugend« bodo organizirani v posebni podzvezi »Hitlerjugenda«. Mladenci pa, ki iz Hitlerjugenda ne bodo mogli iz teh ali onih razlogov vstopiti v stranko, se ne bodo smeli smatrati za diskvalificirane ali za proste vseh strankarskih vezí. Ti bodo morali v življenju vršiti svoj poklic natančno po določenih in po smernicah narodnega socializma, ne bodo se pa smeli smatrati, da so po-

klicani za voditelje nemškega ljudstva. Z ozirom na očitek, da je Hitlerjugend v svojih duhovnih stremljenjih ateistična in brezverska organizacija, kakor to piše vse evropsko časopisje, izjavljam, da smo tako voditelji, kakor člani te organizacije dokazali, da imamo pravo vero in pravo religijo, ki jo izpovedujemo v stavku:

»Mi smo narod!«

Taka je religija našega časa in novega človeka.

Izjava in govor narodnosocialističnega mladinskega voditelja je vzbudila veliko pozornost po vsej Evropi zaradi tega, ker jo je smatrati za nekak odgovor na časopisna razburjenja, ki so vstala z ozirom na preganjanja katoliških mladinskih organizacij v Nemčiji zadnje dni.

Svet v dogodkih Letalska nesreča

Iz Rima. Predvčeršnjim je zaradi slabega vremena trgovsko letalo, ki leti na progi med Trstom in Zadrom, treščilo v zvonik v Rovinju in je nato padlo v morje iz višine 15 m. Nesreča se je zgodila v trenutku, ko je letalo hotelo pristati v lamošnem pristanišču. Prvi pilot in en poletnik sta ubita. Ostali trije člani posadke so dobili samo lahke poškodbe.

Nov beneški patrijarh

Iz Benek. Novi beneški patrijarh msgr. Adeodato Piazzia je danes z velikimi svečanostmi prispele v mesto. Na postaji mu je izkazal časti vojaški oddelček. V spremstvu predstavnikov oblasti se je nato patrijarh vkrcal na admiralski čoln in se peljal po Canale grande, blagoslovljajoč ogromno množico, ki ga je pozdravljala in ki se je zbrala, čeprav je močno deževalo.

Poplave

Iz Lizbone. Zaradi poplav v zadnjih dneh po vsem Portugalskem je utonilo veliko število ljudi. V Lizboni je reka Tajo naplavila mnoge razvaline hiš in pohištva. Reka stalno narašča. V najbolj plodnih krajih je moralo prebivalstvo zapustiti svoje domove in se rešiti na griče. Mnogo žena in otrok, ki se niso mogli pravočasno rešiti, čaka na drevesnih pomoči. Poljski pridelki so popolnoma uničeni.

Iz Madrida. Zaradi poplave je promet na cesti iz Madrida v Cordobo prekinjen. Kmetovalci imajo ogromno škodo. Posebno velika je škoda v pokrajini Val de Maras.

Angleški delavci - sankcije

London, 24. febr. o. Havas poroča: Tajnik kongresa delavskih organizacij sir Walter Citrin je včeraj pred odposlanci delavskih organizacij imel govor o petrolejskih sankcijah. Ti odposlanci so delegati za odbor, ki najprejše vprašanje sankcij in določi, kakšno stališče naj delavske organizacije zavzamejo do petrolejskega vprašanja pri italijansko-abisinskem sporu. — Naloga tega sestanka je bila pa tudi ta, da delavske organizacije povedo svoje mnenje o nevarnosti vojne. Citrin je zastopal stališče, da sprejem sankcij in izvedba petrolejske zapore ni danes prav nič bližja svojemu uresničenju, kakor je bila o božicu. Na delu so nevidne sile, ki rešile tega vprašanja ovirajo. H katerim krogom te sile pripadajo, je jasno za vsakogar. Kljub temu, da so angleški gospodarski krogi življenjsko angažirani in zainteresirani pri vprašanju sankcij, je dolžnost angleške vlade, da postopa čim hitreje in bolj odločno. Zdaj je zadnji čas, da Anglija na čelu evropskih velesil dokáže svojo iskrenost in svoje hojenje, ki mora iti za tem, da za vsako ceno prepreči imperijalistično vojno.

Kot odgovor na ta izvajanja delavskega voditelja pa objavljajo listi zahtevo vlade novih knadnih kreditov v znesku 2,7 milijonov funtov. Ta denar bo šel za varnostne odredbe, ki so potrebne v britanski Somaliji, Keniji Maltii in Adenu z ozirom na vojno v Abesiniji.

Papeški nuncij pri Azani

Madrid, 24. febr. o. Včeraj je ministriški predsednik Azana sprejel v posebni avdienci apostolskega nuncija Tedeschija. Nuncijev obisk je imel posredovalen namen z ozirom na divjanja levčarskih fanatikov, ki so zadnje dni požigali samostane in cerkve. Na vprašanje časnikarjev ni hotel papeški nuncij izjaviti nič drugega kakor to: »Obiskal sem g. Azana, katerega nisem še dve leti. Takoj za papeškim nuncijem je sprejel tudi šefa republikanske unije Martineza Bariosa. Ta je dejal, da je šel na svoj vsakdanji obisk k predsedniku vlade.

Iz Spanije

Iz Madrida. Občinska uprava v Mancunaru je sklenila prepovedati cerkvene pogrebe.

Herriot izjavlja sovjetom o paktu

Moskva, 24. febr. o. »Pravda« prinaša razgovor svojega pariškega dopisnika z Eduardom Herriotom z ozirom na francosko-sovjetski pakt. Herriot je v tem razgovoru poudaril, da je ta pakt velikega zgodovinskega pomena in da ga bo on zagovarjal ter branil pred francoskimi množicami, kakor bo branil vsako sodelovanje med obema državama. Pogodba med Francijo in Sovjeti ne vsebuje ničesar takega, kar bi vsebovalo ost proti določilom Društva narodov ali proti lokarnski pogodbi. Francija ne more voditi stvarne politike sprčo današnjega stanja v Evropi brez te pogodbe in izven te pogodbe.

Nov radio Belgrad

Belgrad, 24. febr. m. Dne 8. marca bo pričela s emisijo nova raddio postaja Belgrad II. Ta postaja bo poleg obstoječih radio postaj v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani četrta naša raddio postaja za programske emisije. Svoj program bo oddajala na kratkih valovih, dolžine 82,3 m. Vse ostale naše radio postaje oddajajo svoje programe na srednjih valovnih dolžinah. Nova emisijska radio postaja Belgrad II. je namenjena v glavnem za inozemstvo. Preko nje se bo inozemstvo lahko obveščalo o vseh do-

Kar se tiče Male zveze, je Herriot dejal, da Francija želi, da bi podpis te pogodbe prinesel morebiti tudi zblizanje med državami Male zveze in med Rusijo. Herriot je želel to pred vsem z ozirom na Romunijo in Češkoslovaško.

V navdušenih besedah je tudi slavil in poudaril potrebo kulturnega zblizanja in izmenjavanja stvaritev med Francijo in sovjetsko Rusijo ter stavljal nekatere svoje predloge glede tega.

godkih iz naše države. Programi se bodo oddajali v petih jezikih: domačem, v francoščini, nemščini, italijanščini, albanščini.

Vremenska poročila

Kranjska gora in Rateče: —2, barometer stoji mirno, jasno, mirno, 10 cm južnega snega.

Vršč-Krnica: Tamar: 50 cm snega, smuka ugodna.

Bištrica-Boh. jezero: plus 5, pooblačilo se je, mirno, snega ni.

Pokljuka: —1, oblačno, mirno, 70 cm mokrega snega, smuka dobra.

Nemčija ne namerava ničesar proti Angliji

Tako se izjavil Hitler lordu Londonderryu

London, 24. febr. o. Lord Londonderry je v poslanski zbornici govoril o svojih pogovorih, ki jih je imel ob zadnjem bivanju v Berlinu pred 14 dnevi s Hitlerjem in Göringom. Med drugim je dejal tole:

Razgovori s Hitlerjem in Göringom so me prečitali, da nemški voditelji nimajo nikakega namena, da bi napadli Anglijo. To, kar nemški vodilni krogi žele najmanj, je, da bi se narodi sosednih držav združili s sovražnim namenom proti Nemčiji. Zaradi tega se mora Nemčija ogibati vsega, kar bi utegnilo pripeljati do take združitve. Nemcem bi bilo najtežje, če bi se kar nenadoma znašli kot nasprotniki Angliji in Franciji.

V nadaljnjem govoru se je Londonderry obrnil tudi na nemško letalstvo in dejal, da je njegov razvoj tako silovit, da bi to letalstvo utegnulo v najkrajšem času postati najmočnejše na svetu, to pa zaradi svoje uspešne tehnične in taktične organizacije. Nemški uradni krogi so v Berlinu z ozirom na to trditve dejali, da Nemčija rabi močno letalstvo za razvoj svojega gospodarskega življenja. Ker nima kolonij, si mora pač pomagati na sto drugih načinov. Najhujša bojazen pa, ki mu jo

je Hitler izrekel, je bila zaradi komunizma in njegove politične taktike, ki gre zadnje čase za tem, da Nemčijo obkroži in stisne v mreži paktov in pogodb. Želja nemškega kanclerja je, da s pomočjo vse Evrope naredi Nemčijo za prvo stražo proti navali boljševiške propagande.

Austrija jemlje državljanstvo

Dunaj, 24. febr. o. Avstrijska vlada je odlegnila državljanstvo bivšemu avstrijskemu podkanclerju dr. Winklerju. Dr. Winkler je bil, kakor znano, nekdanji predsednik avstrijske kmetijske zveze in se je po juljski revoluciji l. 1934 zatekel na Češkoslovaško, kjer je vsa ta leta živel. Policija je ugotovila, da je dr. Winkler igral odločilno vlogo v avstrijskem narodno-socialističnem pokretu tudi še sedaj, ko to gibanje uradno več ne obstoja. Zaradi tega je vlada smatrala za potrebno, da svojega bivšega podčefa kaznuje na zgoraj omenjeni način.

480 udov izgubilo drag. doklado

480 udov je izgubilo draginsko doklado. — Naknadno pregled vseh rudarskih upokojevcv.

Trbovlje, 23. februarja.

Rudarske revije, predvsem pa Trbovlje, je zadnji nov udarec. S prvim februarjem je izgubilo okoli 480 rudarskih vdov draginsko doklado. To doklado so prejemale vdove, ki so imele manj kot 150 Din dohodkov na mesec. Zdaj, ko so izgubile draginsko doklado, ki tudi ni bila znana, nastaja vprašanje, kako bodo živele s 150 Din mesečnih dohodkov. Že če bi bile same, bi se težko preživljale. Imajo pa večino otroke!

Kot da še ni dovolj gorja, doživljamo že zopet novo presenečenje. Odrejen je pregled vseh rudarskih upokojevcv, starih manj kot 50 let! In je treba vedeti, da pri nas rudarjih niso rudarjevi upokojevali za prazen nič, da so torej upokojeni rudarji bili popolnoma nesposobni za nadaljnje gariranje v rovi!

Zakaj vse te odredbe, nad katerimi se sedaj dan za dnem razburjamo in katerim bodo baje v Informirali smo se na merodajnih mestih in smo zvedeli.

Pri zadetih je na tisoče slovenskih rudarjev.

Počrtki pokojninskega zavarovanja rudarjev segajo v Slovenijo daleč v predvojno dobo. V Sloveniji je bilo to zavarovanje pred vojno bogato. Inflacija pa ga je spravila skoraj ob vse kapitalne rezerve. V svrhu revalorizacije starih rent je bila uvedena v Slovenijo še od bivše Pokrajinske vlade za Slovenijo posebna trošarina na v Sloveniji producirani premog (5 Din od tone).

Dohodki te trošarine so se upravljali v pokojninskem skladu za Slovenijo. Okrog 70% te trošarine je pripadalo rudarskim upokojevcem, ostalo pa rentnikom Osrednjega urada za zavarovanje delavcev in drugih zavodov. Dohodki tega fonda so padli zadnja leta sicer vzporedno s padanjem premogovne produkcije v Sloveniji. Bili pa so še pred ukinitvijo znatni. L. 1929 so znašali nad 8 milijonov Din, l. 1930 7,3 milij. Din, l. 1931 6,5 milij. Din, pred ukinitvijo lani nad 5 milij. Din. Oddelek pokojninske blagajne, ki je dajal pokojnine starih rentnikom, je bil s tem skladom uravnotežen. Postajal je vzporedno z manjšanjem števil starih rentnikov celo **suficiten!** Zato pa je postajalo od leta do leta bolj deficitno novo rudarsko zavarovanje, ki je bilo urejeno s 1. januarjem 1924 za vso državo enotno, a tako, da je bilo že od svojega početka sanacije potrebno, ker datjave tega zavarovanja niso bile v skladu z njegovimi dohodki.

Slovenska premogovna industrija se je vsa povojna leta stalno trudila, da bi se trošarina na slovenski premog ukinita, češ, da ogroža konkurenčno sposobnost slovenske premogovne industrije. Bilo je več takih poskusov, ki pa zaradi odpora oblasti niso uspeli. Ko slovenska rudarska industrija s temi poskusi ni uspela, se je jela zavzemati za to, da bi se ta trošarina znižala, obenem pa razširila na vso rudarsko proizvodnjo v državi.

Ponarejeni kovanci

Uprava policije je že več časa dobivala prijave tako iz mesta, kakor iz krajev na Dolenjskem do Novega mesta, da so se pojavili posamezni kosi, 20 dinarskih kovancev, ki so falzifikati. — V največ slučajih stranke niso vedele, od kod so ga dobile. — V nekaterih slučajih je bilo ugotovljeno, da je zamenjal falzifikate neki mladenič pri nakupu drobnarij. — Dne 20. t. m. popoldne je prišel k branjevi Zupančič Františki da dolenskem kodovoru zopet mladenič, ki je kupil za Din 1 lig in 50 para kruha, kar je plačal z dvajsetdinarskim falzifikatom. — Službojci strašnik je tega mladeniča takoj prijel in ugotovil, da je Kastelic Anton, star 24 let, posestnik sin z Otečkove vrha pri St. Vidu pri Stični in Dolenjskem. — Kastelic je nekaj časa tajil in ni hotel vedeti, od kod ima ta falzifikat, naposled se je udal in priznal, da sta falzifikate izdelovala z bratom Janezom in da jih je potem po posameznih krajih razpečeval. — Z ozirom na to je uprava policije sporazumno z žandarmerijsko stanico St. Vid na Dolenjskem uvedla preiskavo na domu Kastelicovih, kjer so našli varnostni organi več napol izdelanih falzifikatov. — Aretirani so bili nato še trije bratje Kastelic Antona in sicer Janez, Franc, in Ignac ter pripeljani v Ljubljano, kjer bo izvršena predhodna preiskava, nakar bodo izročeni sodišču. — Pri pomniti je, da so kljub primitivnemu načinu izdelovanja falzifikati dobro uspeli, ker so imeli dober sijaj, zvok in prilično isto barvo kot pristni kovanci. — Seveda so jih ljudje, ki imajo z denarjem mnogo opravka, že na prvi pogled spoznali kot falzifikate. — Za denarni promet ponarejeni kovanci niso predstavljal ravno kake posebne nevarnosti. Pri vsakem večjem obtoku bi bilo namreč takoj spoznati in bi se ne mogli dolgo neopazno uveljavljati. Dejstvo, da so ponarejevalci kmečki ljudje, dokazuje, kako daleč je privedla kriza naše podeželje, ki mu je bilo doslej s takimi aferami še prizanešeno.

Društvo za varstvo deklet je imelo včeraj svoj krasno uspeli občni zbor. Poročilo temu zboru prinašamo v eni izmed prihodnjih števil.

Nova zadruga za kmete

Včeraj je bil v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze v Delavski zbornici, ustanovni občni zbor nove zadruge »Slovenski grudi pomoč, kreditni fond za hitro razdolžitev našega kmeta, r. z. o. z. v Ljubljani.« Po pozdravu navzočih je označil sklicatelja tega zbora namen, cilj in smoter nove zadruge ter je predlagal pred prehodom na dnevni red, ki je vseboval samo dve točki to je čitanje pravil in volitev vodstva, odposlanje zborskih pozdravov našim obem ministrom, našim trem škofom in končno banu Slovenije ter županu Ljubljane, kar so navzoči z aplavzom odobrili. Nato sledil je dnevni red. Po prečitjanju pravil zadruge je eden takih aparatov že padel na stredo delavnice sednik, dr. Campa Matija, žel. uradnik, Podobnik Jože, mestni uradnik, Ilašič Oroslav, železniški uradnik, Rajnar Josip, posestnik, Hablič Ivan, zasebni uradnik, Cesar Ivan, žel. upok., Mehle Avgust, žel. uradnik, vsi v Ljubljani.

Novo izvoljeni predsednik je sprejel podeljeno mu čast, se je toplo navzočim za naklonjenost zahvalil ter s priporočilom krepkega in vztrajnega dela na novo zadrugo zaključil lepo uspeli občni zbor. Naslov zadruge je Ljubljana, poštni predal 77.

Naročajte

„Slovenski dom“

Tako se je znašla slovenska premogovna industrija na anketi l. 1934 v Belgradu na paralelni liniji z zahtevami delavstva in bratovskih skladnic, ki so zahtevale, da se uvede 2% trošarina na vso premogovno in rudninsko proizvodnjo v državi ter na vseh uvoženih premog. Zakaj naj bi se namreč ne pritegnili k sanaciji bogati bakreni in svinčni rudniki, katerih sijajno prosperiranje je splošno znano, kakor so tudi znane skandalozne delovne in socialne razmere v teh rudnikih!

Zgodilo pa se je vse drugače kot smo pričakovali. Ustanovljen je bil Osrednji fond za sanacijo glavnih bratovskih skladnic, z njim pa je bila ukinjena posebna trošarina na slovenski premog. Delavska zbornica v Ljubljani je skušala tako sanacijo — po kateri naj bi v ta osrednji fond prispevale vse bratovske skladnice v državi 10% svojih prejemkov — še v zadnjem trenutku preprečiti. Kako naj bi namreč zmogle te prispevke bratovske skladnice, ki so same potrebne sanacije! Kako prav je imela, je pokazal nadaljnji razvoj. Pred sanacijo so znašali dohodki Glavne bratovske skladnice v Ljubljani 16 milijonov Din, po sanaciji pa 13,5 milijonov Din. Nova ureditev je torej škodovala že prej hudo ogroženo Glavno bratov-

sko skladnico v Ljubljani za letnih 2,5 milij. Din!

Približni dohodki Osrednjega fonda po predlogu Glavne bratovske skladnice v Ljubljani in Delavskih zbornici na belgrajski anketi l. 1934 pa bi bili: 2% od domače premogovne produkcije 14 milijonov Din, 2% od uvoza premoga 2 milijona Din, 2% od vrednosti bakra 5 milijonov Din in 2% od vrednosti svinčne in železne rude 2 milijona, skupaj 23 milijonov Din.

Posledice opisane reorganizacije so za vse bratovske skladnice, ki morajo oddajati 10% prispevkov za osrednji fond, katastrofalne. Najbolj za Glavno bratovsko skladnico v Ljubljani, ki računava za tekoče poslovno leto 1936 s primanjkljajem pet in pol milijona Din!

Kakšne so rezerve te bratovske skladnice? 4,8 milij. Din ima naloženih pri enem nezaščitenem zavodu, ki pa te vsote brez pomoči najbrž tudi ne bo mogel v enem letu likvidirati, 11,8 milij. Din v zaščitenih zavodih, 4,7 milij. Din pa v vrednostnih papirjih (kurznr. vrednost 3,1 milijona Din).

Prvenstvo mariborske zimsko sportne podzveze v hudem naliivu

Maribor, 23. februarja.

Od srede januarja do srede februarja je morala Mariborska zimsko sportna podzveza odlagati smuške tekme za podzvezno prvenstvo. In če bi se bilo še par dni počakalo, bi jih morali najbrže preložiti kar na prihodnjo zimo. Danes pa so vendar še ujeli na Pohorju toliko snega, da so se tekme lahko vršile.

Iz Radvanja na Klopni vrh.

V prvotnem programu smučarskih tekmovanj bi se bilo prvenstvo MZSP vršilo hkrati z državnim prvenstvom v smučarski kombinaciji. Prvič je Maribor po tolikih letih prizadevanja dobil državno smučarsko prvenstvo. Ko ga je slednje imel, pa ni bilo snega. Tekme bi se bile vršile v neposredni mariborski okolici. Start in cilj bi bila v Radvanju, proga pa je bila transirana po severnih pobočjih Pohorja. Namesto v Radvanju so se sedaj vršile na Pohorju. Ker je pa jug odnesel sneg tudi na vzhodnih obronkih pohorskih vrhov, se je tekmovanje preselilo na Klopni vrh. Že včeraj je dospelo na Klopni vrh vodstvo, ki je izvedlo traso proge. Na vrhovih od Klopne vrha proti srednjemu delu Pohorja je še dovolj snega, tako da trasiiranje ni delalo nobene težave. Traso je izvršil tehnični vodja tekem Korbar s svojimi pomočniki z vzorno skrbnostjo. Zaradi južnega snega so progo skrajšali od 18 na 15 km ter jo izpeljali brez velikih vzponov.

Malo zanimanja zaradi prepozne objave.

MZSP je objavila tekme šele v zadnjih dneh, tako da je bilo zanje kot eno redkih letošnjih večjih prireditev v smučarskem svetu prav malo zanimanja. Svoje tekmovalce so prijavili le ISSK Maribor, SK Zelezničar, Mariborski smučarski

klub, SK Rapid iz Maribora ter zagrebški Hašk enega tekmovalca. Pogrešali pa smo Celjane, Rušane in Sentlovčane, ki imajo vsi prav lep kader dobrih dolgoprogascev in bi bili tvorili Mariborčanom hudo konkurenco.

Zirija pod marelo...

Ob trideset na 9. uro se je zbrala pred kočo na Klopnem vrhu Zirija — pod dežniki, ker je bilo kar curkoma izpod oblaka neba. Vodja tekem, predsednik MZSP Gnuš je pozdravil tekmovalce, tehnični vodja Korbar pa jim je obrazložil progo. Točno ob 9 se je pognal prvi tekmovalac po južnem in razmočenem snegu po progi in v presledkih od 1 minute so sledili ostali. Startalo je vsega skupaj 13 vozačev. Nesrečno številko 13 je imel Karl Fanecl, ki je kljub temu presenetil s svojo efektivno zmago. V borbo je šel kot favoriti Priveršek, kot prav tako nevarna konkurenta sta slovela Ivič in Heller. Glavno vlogo je igralo mazanje smučk, kar so tekmovalci po dobrih rezultatih sodeči zadeli.

Izid tekmovanja.

Najboljši dneva je dosegel Karl Fanecl (ISSK Maribor) v času 1:31,12. Priveršek Tonček (ISSK Maribor) 1:18,14. Ivič Franc (MSK) 1:19,12. Barlek Anton (SK Zelezničar) 1:20,40. Heller Ivan (SK Rapid) 1:20,52. Herič Josip (SK Zelezničar) 1:24,20. Lesnik Slavko (SK Zelezničar) 1:26,4. Krajnc Leopold (SK Zelezničar) 1:39,24. Lasič Ivan (MSK) 1:43,39. Pezdich Franjo (SK Zelezničar) 1:50,54. Trije tekmovalci so med tekmo odstopili.

Po zaključku tekem se je izvršila v koč razglasitev rezultatov in razdelitev daril. Prvi trije so prejeli plakete. Ker se je obenem izvršilo klubsko tekmovanje SK Zelezničarja in Mariborskega kluba, sta prejela prvaka klubske znake.

Drobiž iz domovine

35 vajencev se pretepa

V Stari Kaniži se je zvečer na ulici stoplo 35 vajencev. Preprijat med njimi se je bil začel že popoldne v šoli, vendar so se začasno pomirili na posredovanje nekaterih starejših vajencev. Ko so se pa zvečer vajenci vračali iz šole, so se ponovno sporekli in se takoj razdelili v dve skupini. Mladi vajenci so porabili le malo časa za preprijat, hitro so se spopadli med seboj in se začeli obdelavati z noži in kamenjem. Ta bitka je trajala skoro pol ure, ko so morali ugotoviti, da sta na bojnem polju obležala težko ranjena dva njihova tovariša. Ko so vajenci videli dve žrtvi, ležeči na tleh, so se razbežali na vse strani in prepustili ranjena svoji usodi. Šele drugi ljudje so jima nudili pomoč. Najbolj razgretga pretepača, ki ga tudi sumijo, da je kriv obeh žrtve, so spravili za zapah.

Telefonski lovec lovi

Ko je poštna uprava pred skoro desetimi leti uvedla avtomatične telefonske centrale, so se poleg velikih koristi in ugodnosti pojavile takoj tudi zlorabe. Dogodilo se je pogostokrat, da je kak neznanec pozval bodisi policijo, ognjegašce, urad ali pa kakega zasebnika in jih z napačnimi prijavami potegnil za nos, mnogokrat pa tudi izrekel žaljive na račun telefonskih naročnikov. Pred nedavnim časom pa so uprave uvedle posebno pravico, loven, ki ugotovi številko telefona, od koder prihajajo lažni pozivi. V Novem Sadu so bili največkrat po telefonu potegnjeni za nos mestni kočijaži. Ker se je dan na dan vedno pogostejše pojavljalo, je poštna uprava namestila lovca, ki je kmalu izsledil številko telefona, ki so se ga posluževali zločinci. Na ta način bodo v bodoče preprečili vse zlorabe telefonov.

2 in pol metra dolg som

V Sremski Mitrovici je neki ribič ujel v Savi izredno velikega soma. Dolg je bil 2 in pol metra, a tehtal 105 kilogramov. Som je bil tako težak, da ga je moralo iz vode vleči gladi. Ta som je doslej največja in najtežja riba, kar so jih doslej ujeli v Savi. Podoben soma so ujeli v Savi pred vojno, vendar je bil nekoliko lažji, tehtal je nekaj manj kot 10 kg. Soma so prepeljali v Belgrad na trg v prodajo.

Poplave v Srbiji

Radi neprestanega dežja v zadnjih dneh je nastopilo naglo toplenje snega, kar je povzročilo, da so skoro vse reke v Srbiji začele naglo naraščati. Najbolj naglo je naraščala Velika Morava, v katero se stekata Zapadna in Južna Morava, ki obe valita ogromne vode na sever. Velika Morava je v soboto dosegla 4,20 m nad normalo. Voda se je razlila preko struge in preplavila ogromno zemlje. Na nekaterih krajih je preplavila tudi ceste in promet sploh prekinila, v več krajih pa močno zavrla. Tudi iz drugih krajev Srbije prihajajo slične vesti, vsepovsod preplavljajo reke svojo bližino. Ker je na gorah še vedno visok sneg, se

Iz Belgrada

Belgrad, 24. febr. m. Danes dopoldne bo predsednik češkoslovaške vlade in zunanji minister dr. Milan Hodža, ki se že tretji dan muči v Belgradu, porabil v ta namen, da bo obiskal razne kulturne ustanove, češkoslovaške kolonije, pred vsem češkoslovaški dom in ljudsko šolo. Za tem bo obiskal tudi muzej kneza Pavla, ob 12,05 bo pa s svojim spremstvom zapustil našo prestolico. Na povratku v Prago se bo ustavil še v Stari Pazovi in v Novem Sadu, krajih, ki so ga svojčas poslali kot poslanca v ogrski parlament. Povsod se pripravljajo češkoslovaškemu ministrskemu predsedniku svečan sprejem. Tudi Belgrad mu bo ob priliki njegovega odhoda izkazal vse časti kakršnih je bil deležen ob priliki prihoda.

Belgrad, 24. febr. m. Davi se je vrnil iz Zagreba v Belgrad minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković, ki je v Zagrebu pregledal poslovanje vseh ustanov, ki spadajo v njegovo poverjenico resor.

Belgrad, 24. febr. m. Jutri se bo zopet sestel plenem skupščine. Na dnevnem redu bo razmatranje osnutka novega trgovinskega zakona. Ker je pa bil na zadnji seji skupščine sprejet predlog kraljevske vlade, s katerim je bila proglašena nujnost za proračunski predlog in odrejen finančnemu odboru rok treh dni za predložitev poročila večine in manjšine plenumu Narodne skupščine, bo ta pričel takoj z debato, v načelu.

Belgrad, 24. febr. m. Za novega katoliškega duhovnika belgrajske garnizije je imenovan Ante Adžić, bivši narodni poslanec.

Sport

Ilirija Hermes 0 : 4 (0 : 1).

Vsled suspenza LNP nad Ilirijo s katerim ima kompletno ilirsko liginostvo zabrano igranja tekem je morala včeraj Ilirija nastopiti s svojim rezervnim moštvom. Igre proti boljšim Hermezanom Ilirija ni mogla vzdržati in je upravičeno izgubila z 4 : 0.

Sodil je g. Camernik objektivno ampak zelo rigorozno. Izpadov topot ni bilo nobenih; izgleda, da bo ostra odločitev LNP le izboljšala naše obupne razmere v nogometnem športu.

V Mariboru je v veliko presenečenje premagal ISSR Maribor nad Zelezničarji z 2 : 0 (0 : 0). S tem rezultatom je ISSK Maribor pokazal, da je zopet na poti k oni formi, ki jo je imel nekoč.

Rokopis štev. 4.

Sport

Ilirija državni prvak v ping pongu

Na državnem prvenstvu v namiznem tenisu, ki se je vršil v soboto in včeraj v Belgradu, je zmagovala v prvenstvu moštev Ilirija. Za finale so se igrala moštva ZKD iz Zagreba, Ilirija in Hermes iz Ljubljane in CTK iz Belgrada. Izid finalnih tekem za prvenstvo moštev so bili:

Ilirija : ZKD 5 : 4

Ilirija : Hermes 5 : 1

ZKD : CTK 5 : 1

Z zmago nad Zagrebčani si je Ilirija priborila prvenstvo moštev.

V obupnih vremenskih prilikah se je včeraj vršilo smučarsko prvenstvo mariborske ZSP. Včas tekmovanja je deževalo in zato so prireditelji skrajšali progo od 18 km na 15 km.

Zmagal je Fanecl Karel (SK Zelezničar v času 1:13,22. Sledijo Tone Preveršek (SK Maribor) 1:18,14. Ivič Franc 1:19,12. Berlek Anton (SK Zelezničar) 1:20,40.

Skupaj je startalo 14 tekmovalcev, toda 3 so na progi odstopili. Tekmovanje se je vršilo na Klopnem vrhu, kjer je bil start in cilj.

Skoki v Innsbrucku

Včeraj so se vršili skoki, ker je bilo v Innsbrucku premalo snega in ni niti pomagalo to, da so pripeljali na skakalnico par vagonov snega, so prestavili včerajšnje skoke na skakalnico v Seefeldu. Za tekme je vladalo veliko zanimanje, saj so prišli iz Dunaja 4 posebni vlaki. Zmagal je kakor je bilo pričakovati Birger Ruud (Norveška), ki si je s skoki 63, 65 in 62 priboril 340 točk in s tem prvo mesto. Drugi je njegov brat Sigmund Ruud s skoki 61, 58,5 in 61, ki ima 333 točk.

3. Kolterud (Norveška) 61, 61,5 in 61 — 326,8 točk.

4. Rieger (Avstrija) 62, 54,5, 58,5 — 325 točk.

5. Marusz (Poljska) 56, 57, 52 — 322,8 točk.

6. Bradel (Avstrija) 55,5, 56,5 in 59,5 — 321 točk.

Sledijo še dr. Reindl (Avstrija), Udrhal (Norveška), Sörensen (Norveška), Czeh (Poljska).

Princ goljuf

Rim, 24. febr. Listi poročajo, da je policija včeraj prišla ugodnega člana italijanske aristokracije princa Giuseppe Borghese, ki ga tožijo, da je vnovčeval različne nepokrite čeke. Princa so prišli v Florenci. V Viterbu in v Rimu pa so aretirali več njegovih pomagačev in sokrivcev. Iz tega se da sklepati, da je bil princ poglavar sleparske tolpe, ki je razširila svoje delovanje po vsej Italiji. Preiskavo o njem vodi tudi v Ferari, kjer je sodnija zaplenila ček za 300.000 lir. Princ Borghese se trenutno nahaja v jetnišnici v Foggio, kjer je močno zastražen.

A propos, kaj dela... opera

Potem ko smo pred desetimi dnevi doživeli pomembno premiero opere »Katarina Izmajlova«, nam je v soboto, dne 23. februarja t. l., uprava narodnega gledališča servirala prvo predstavo nove češke operete »A propos, kaj dela Andulac«. Delo sta napisala tekst B. Polach in J. Zahnan, a uglašil ga je Jaromir Weinberger. Slovenski prevod je oskrbel M. P. (?). Dirigiral je Josip Raha, režiral pa je D. Zupan. Peli in nepeli ter plesali in neplesali so: Bratina V., Cankarjeva I., Carman F., Drenovec L., Golovin P., Hvastja F., Jelinkar F., Kristjančič M., Lukman S., Peček B., Perko A., Poličeva S., Rakarjeva A., Rus J., Sekula A., Simončič M., Šmerkoljeva V., Zupan D. Med vsemi temi člani gledališča ter pevskimi in baletnimi gledališkim zborom so se po nepričakovanev naključju znašli člani Slovenskega vokalnega kvinteta, ki so zapeli moravsko narodno »Teče voda, teče« in slovaško »Boleraz«, kar je navzoče občinstvo bolj navdušilo kot vsa ostala izvedba.

Ta opereta v obliki revije (3 dejanja, 13 slik) predstavlja težko prebavljiv konglomerat raznih strok. Zgodba nam kaže ubogo deklet, ki si osvoji bogatega mladeniča (kot v starih štorijah o kraljeviču in siroti). V našem primeru je to predstavljeno v svet proletarcev in kapitalistov, torej

modni socializem. Andula napravi ob jazzovih zvokih iz brezdelnega kapitalista moža, ki deluje za blagor človeštva. Vmes čujemo pozive: Retour-nos à la nature! ali Fate bambini! in slično. Da ti filozofija in »resničnost« življenje ne obležita v želodcu, ti skoro med vsako sliko zapleše mikavna četa bajnih deklic. (Ali misli g. baletni mojster, da mora vsak ples izčrpati plesalke in vokal pr- neste gledalce.) Radi sodobnosti nastopata tudi Ras Guska in njegov sin.

Pri naši izvedbi je Weinbergerju priskočil na pomoč dirigent J. Raha in zložil za to priliko štiri vlozne ples (sezonski salonski »španski« ples »Carloca«, foxtroj »Igralne karte«, »Tango«, groteskni »Rusko-turški ples«). Weinbergerja pozna Ljubljana že po baletni pantomini »Evelina« in po operi »Svanda dudak«. Večkrat čujemo pri nas tožbo po neki jasni smeri v glasbi. Mislim, da je Weinberger ne bo našel, čeprav so ga nekaterniki mnogo hvalili ob njegovem svandi.

Kdor je praveroven in čuti potrebo po brezdelnem zapravljanju časa v naši predpustni dobi, naj si ogleda Andulo, ki nas ne skuša nifesar naučiti. Eno pa je gotovo: Nudi nam najcenejšo predpustno zabavo (ali pa tudi ne).

Ljubljana danes

Koledar

Danes: ponedeljek, 24. februarja: Prestopni

Jutri, torek, 25. februarja: Sv. Matija.

Kaj bo danes

V beli dvorani »Uniona« bo danes zvečer ob 20 predavanje urednika »Slovenca« g. dr. Debeljaka o »smislu novejših slovenskih književnosti«. Predavanje prireja Akademski zvez. Vabljeni so starešine in člani.

Dvorana Delavske zbornice: Ob 20 predavanje dr. Jakoba Klemenca (v okviru Ljudske univerze) o slovenskem književnem in kulturnem odnosu.

Samostanska dvorana Sp. Šiška: ob 20 zabavno predavanje. Predavatelj dr. Loreto.

Kino »Adriane« št. Vid: ob 20 skiptično sadjarsko in vrtnarsko predavanje.

Veliko skiptično sadjarsko in vrtnarsko predavanje priredi agila Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v St. Vidu nad Ljubljano drevi ob pol 8 (19.30) v kino »Adriane«. Govorili bodo: g. Anton Lap: O rožah — Kako vrt in dom krasimo; g. Kregar Jože: O begonijah gomoljnicah in g. Lenard Frido: O pomladanskem, poletnem in zimskem obrezovanju visokodebelnega, pritrilnega in špalirnega sadnega drevja. Predavanje bodo spremljevale številne krasne skiptične slike. Vsi prijatelji sadjarstva in vrtnarstva se na to izvanredno predavanje vljudo vabijo.

Bloki »Pomoč potrebim«. Mestni socialni urad prosi p. n. občinstvo, da se pri podpiranju revnih in brezposelnih poslužuje blokov »Pomoč potrebim«, ki jih imajo v zalogi vse ljubljanske trafike in se dobijo tudi v socialnem uradu v Mestnem domu, soba št. 44. Cena enega bloka z dvajsetimi listki znaša 5 Din. Dobrosrčno občinstvo naj daruje mesto denarja le listke, za katere prejmejo reveži nakazila za živila, hrano itd. S tem se bo najhitreje in najbolj uspešno otreslo nadležnih in nasilnih prosilcev, ki hočejo gotovino zgolj zato, da jo potem zapijejo.

TOVARISI BOJEVNIKI!

V četrtek, dne 27. februarja t. l. obhajamo obletnico smrti našega velikega sobojnika in sotrpina blagopokojnega tovariša Bonača Franca, ki je bil vedno pripravljen in se tudi vedno trudil lajšati gorje pravega bojevnika na fronti, kakor je tudi bil vedno tolažnik zaostalih sirot in vdov. Da vsaj nekoliko počastimo spomin našega velikega tovariša, vas Zveza bojevnikov poziva, da se udeležite v četrtek, dne 27. t. m. ob 7 žalne sv. maše v frančiškanski cerkvi v Ljubljani.

Domačo narodno športno modo, katero pripravlja Propaganda Dečev, dobimo za spomlad in poletje. Priprani smo, da bo z njo postreženo ne samo naši ženi in dekletu, temveč tudi našemu moškemu svetu. Akcija je v najbližjem razmahu ter hoče vse, kar pripravlja občinstvu, predstaviti v veliki narodno-propagandni reviji v drugi polovici marca v veliki dvorani Zvezde.

Je pa že tudi skrajni čas, da dobimo nekaj tozadevno povsem samolastnega, medtem ko se vsi naši sosedi zbog to pogledne svetovne mode tudi vso naglico opremljajo, vsak po svojih domačih pogojskih vzorih. Vsaka reč je lepa na svojem mestu, zato moramo tudi mi vse storiti k temu, da pokažemo čim največ našega iz zakladnic in skrinj naših prednikov.

Pozdravljamo to prepotrebno in vse hvalevredno akcijo.

Ogrožanje električnih naprav v Črnučah

Posebno sedaj v spomladanskem času se pogosto dogajajo slučaj, da bodisi otroci bodisi odrasli z jezice, Črnuč pa tudi iz drugih krajev, zlasti nedeljski izletniki, spuščajo s tako zvanega Taborja nad Črnučkim mostom otroške zmaye, včasih nad 1 m dolge in razmeroma težke, oziroma aerodinamski konstruirane letalne aparate. Ker so otod v bližini glavna transformatorska postaja in daljnovodi visoke napetosti Kranjskih deželnih elektrarn, obtoja velika nevarnost, da povzroči tak zmay ali aparat motnjo in občutno škodo na imenovanih napravah. Prav pred nedavnim časom je ena takih aparatov že padel na streho delavnice KDE na Črnučah, ki je poleg gl. transformatorske postaje. KDE dobavljajo električno energijo raznim drž. in banovskim ustanovam in uradom, važnim industrijam in podjetjem, mestu Ljubljani in drugim krajem in ima vsaka motnja v dobavi toka za posledico ogromno gospodarsko škodo. Občinska uprava občine Jezice razglasa, da je najstrožje prepovedano spuščanje v zrak zmayev ozir. letalskih paratov v razdalji 15 km od glavne transformatorske postaje na Črnučah. Sever Franc, l. r. predsednik.

»Kako se vam kaj dopade novi stanovalec v sosednji sobi?«

»Ohi! Nezaslišano!«

»Ali ropota?«

»Kaj še! Ravno nasprotno, tako skrito in tiho se vede, da ne morem prav nič ujeti na uho...«

»No, Mihec, zdaj pa lahko greš brez večerje spat, ker si bil tako poreden.«

»Kaj bo pa z zdravili, mamica, ki jih moram jemati po večerji?«

Diogenes:

»Kje imate policijsko dovoljenje za bivanje na tem kraju?«

Miha Maleš: Sence

»Grafika je beleznica sedanjosti in zrcalo bodočnosti. Sodobni umetnik mora dnevno izoblikovati obraz eksaktno in realistično, brez maske, brez parfuma, brez rougea, brez... in ta cilj mu je edino sredstvo dokazati intelektualcu sramotni nivo diletantizma in šarlatanstva o umetnosti, ki se je zlasti pri nas razvilo do skrajnosti.«

S temi besedami, ki ne stojijo na čelu njegovih aforizmov o umetnosti, je Miha Maleš predstavil svojo novo slikarsko knjigo »Sence« in svojo umetnost, kakršna je po bistvu in po smislu. Umetniška dela, kakršna so »Sence« in kakršne so bile pred leti »Rdeče lučke« istega umetnika, so pri nas zelo redka. V marsičem zato, ker se zdi, da čas ne daje umetnikom možnosti in prilike, da bi lahko strnjeno prikazali pregled svojega dela in razvoja. Zato so sodebe in mnenja o njihovi umetnosti vedno razbite na drobce, so slučajne in zaradi tega bolj ali manj enodnevne. Maleš je pa edini, ki je hotel svoje umetniške opombe k času podeti občinstvu, v obliki lepe, pri nas nevidne slikarske knjige, ki bi jo človek lahko primerjal z Mase-relovimi slikanimi romani. Razlikuje pa se od teh romanov v toliko, v kolikor ne predstavlja ob eni zamisli, recimo ob eni ideji umetnika in njegovih stremeljenj, marveč kaže njegovo smer in njegov razvoj ob sto primerih »Sence« o v naši umetnostni literaturi pojav brez primere in tudi zaradi tega, ker dokazujejo v vsej nazornosti, kakšna je Maleševa služba umetnosti in po umetnosti služba človeku. Naslov »Sence« ne smemo po umetnikovi izjavi jemati simbolično, bodisi z ozirom na njegov razvoj, ali pa z ozirom na čas, ki je umetnosti tako malo naklonjen. Naslov je vzet samo iz kakovosti teh njegovih ustvaritev, ki spadajo vse na področje grafike, umetnosti sence, umetnosti kontrasta med črnim in belim. Že zaradi tega je taka umetnost najbolj sodobna, ker je najbolj odraz časa, ki danes v kričečem nasprotju svojih pojavov tudi ne pozna druge barve, nego črno in belo, ne pozna drugega, kakor kričeče svetlobe in kričeče sence.

Malešovo delo je dokumentarno v več ozirom: prvič kot dokaz resnega umetniškega hotenja, ki ga marsikdo ne bi rad priznal, dru-

gič kot izpoved sodobnega človeka v besedi in sliki. Strani, ki jih je Maleš napisal za uvod svoji knjigi sam, so ena najskrajnejših umetniških in človeških izpovedi v vsej naši starejši in mlajši generaciji. Te izpovedi učinkujejo na človeka po svoji neposredni in preprosti globini, ki je resnična morda prav zaradi tega, ker se vidi, da beseda ni pravo umetnikovo sredstvo. Te njegove misli, ki so se porajale vzporedno z deli, katere je zbral v knjigi, nas kljub vsem programskim robotstvi sedanjih mod tako intimno zbližajo z umetnostjo, s pravo umetnostjo, da smo knjige lahko veseli. Trejti dokaz, ki ga knjiga prinaša, je pa dokaz o času in razmerah, v katerih je knjiga izšla. Maleš jo je izdal v samozaložbi, ker bi drugače sploh ne bilo mogoče. Prav v tem leži tudi razlog, da knjiga uvaja pri nas nekako aristokratizacijo lepe knjige. Izšla je komaj v 300 izvodih, numerirani izdaji z avtorjevim lastnorodnim podpisom. Izdana je na japonski način in na japonskem papirju. Zunanja oprema je mojstrska, tako, da je knjiga od naslova na platinah preko uvodnih izpovedi o umetnosti do zadnje drobne risbe dela enega človeka in je zato res enotna. Ne gre se spuščati v strokovnjsko oceno dela. Poudariti je bilo treba samo nekatere momente, ki so ob tej, svoje vrste knjigi, tako značilni in zlasti danes tako važni.

Na konec tega kratkega prikaza bi postavili še enkrat umetnikovo lastno misel, ki pravi o umetnosti takole: »Se vedno se lovim za notranjo formo, zunanja mi je samo in samo sredstvo. Odtod večkrat konflikt s povprečnim gledalcem. Ali zavest, da moja duša nima meja, da ima svoj svet, svoje sonce, luno in zvezde, ta zavest je slajša od sleherne zunanje sreče. Sodim, da mora biti umetnik najprvo človek sam s seboj... samo s to zavestjo in v tem spoznanju je mogoče ustvarjati. Treba se je — brez teorij in uplivov — notranje izkristalizirati. Dolga in težavna je taka pot, ki družba zanjo ne ve, ali pa jo včasih še obsoja in smeši. Koralni otoki nastajajo cela tisoletja... bisser v školjki zahteva celo njeno življenje...« (Knjiga se naroča pri avtorju v »Novi Založbi po ceni 280 Din.)

Konec zasedanja banskega sveta:

Soglasnost - porok za bodočnost

V soboto zvečer je bilo zaključeno zasedanje banskega sveta dravske banovine. Ob zaključku je imel banski svetnik dr. Josip Leskovar na bana in referente lep nagovor, v katerem se je v imenu banskega sveta zahvalil za trud pri sestavljanju proračuna in pri vodstvu zasedanja. G. dr. Leskovar je dejal:

»G. ban, gospodje člani banskega sveta! Po šestdnevem vztrajnem naporu se oziramo danes, ko je delo končano, na potek tega dela. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo dobili zadosten vpogled v banov. proračun in s tem tudi vpogled v banov. gospodarstvo.«

Da imamo tako jasno sliko, se moramo zahvaliti dvema činiteljima, gospodu banu in gospodom referentom.

Materijal, ki smo ga mi iznesli v 6 dnevi dobi, je g. ban že dolgo pripravil skupaj s svojimi referenti.

Ta material se je do najmanjših točk predelal v ustnih razpravah zadnjih dni.

G. ban pri tem ni samo smoteno vodil razprave, temveč je pri tem postopal povsem po demokratskem principu: vsak član banskega sveta je imel priliko, da je svobodno podajal mnenje glede na splošen proračun, imel je pa tudi priliko, da je svobodno odkrival težnje in potrebe svojega okraja. Razprava je ostala ves čas na višku in vsakega člana banskega sveta navdaja zadovoljstvo, ko si je tako lahko olajšal srce in vest, ko se je oddolžil svoji nalogi, ki jo je prevzel, ko je sprejel imenovanje v banski svet.

G. ban, hvala Vam lepa za ves Vaš trud. Pri sestavi proračuna in posebej še za vodstvo pri razpravah.

Hvala pa tudi Vam, gg. referenti.

Ze poročilo o izvajanju proračuna in z njim združenih nalog v preteklosti, kakor tudi poročilo o namerah v bodočnosti so nam dokazali ogromno delo, ki je nakopičeno v teh poročilih. Bilo je treba mnogih posvetovanj z g. banom, mnoga študija in vpogleditev v celo upravo, preden so dobila poročila sedanjo obliko.

Ravno ta poročila dokazujejo, da se je delo vestno na izvajanju proračuna in da je pri vsem tem vladalo lepo soglasje v razmerju gospoda bana do gg. referentov in narobe.

In ta soglasnost, ki nam odseva iz opravljene dela, nam je tudi porok za bodočnost.

Brez vsake vzajemnosti in soglasja noben upravni aparat ne more dosežati dovolj uspehov.

Mi vsi čestitamo g. banu in gg. referentom na tem lepem uspehu njihovega vzajemnega dela in želimo, da bi se to medsebojno umevanje pri izvajanju bodočega proračuna še povečalo in da bi ljubezen, katero goji g. ban do našega ljudstva, iz katerega je izšel, prežela tudi vse uradništvo, ki bo izvajalo bodoči proračun.

Potem bo tudi proračun, o katerem smo se posvetovali, prenesel vkljub svoji skromnosti z ozirom na veliko bedo, mnogo blagoslova.

In to nam pomagaj Bog.

Innsbruck in Garmisch

Nemška poročevalska služba DNB javlja, da nemška športna oblastva niso preklekale prepovedi starta nemskim smučarjem za FIS tekne v Innsbrucku in da je smatrati poslane prijave za preklicane. Tako se je razmerje med Avstrijo in Nemčijo znova poostroilo tudi na športnem polju. Z ozirom na to odločitev pišejo avstrijski listi in grozijo celo z bojkotom poletnih olimpijskih iger v Berlinu.

Nemčija je prvotno start svojim tekmovalcem dovolila start v Innsbrucku in tako se je obetala ravno med nemškimi in avstrijskimi tekmovalci v alpski kombinaciji izredno ostra borba za prvenstvo. V zadnjih dneh pa so odločujoči faktorji na pritisk različnih osebnosti in nemškega časopisa zopet to dovoljenje preklicali isto je veljalo tudi za Avstrijo, kjer je knez Starhemberg s svoje strani tudi odredil startno prepoved za Avstrije. Ob olimpijskih igrah v Ga-Pa. pa je hotela Avstrija dokazati, da hoče mir z vsemi svojimi sosedi in da priznava olimpijsko idejo, ki naj gradi sporazum med narodi in je poslala v Garmisch številno reprezentanco. Nihče pa ni pričakoval, da bo Nemčija Avstriji odgovorila na ta način, da bo svoje prijave preklicala. FISine prireditve so prav tako mednarodne kot olimpijske igre in če se

slučajno vrše na nemških ali pa na avstrijskih tleh je taka odločitev brez dvoma precej senzacionalna. Vprašanje pa je kako bodo Avstriji na to prepoved odgovorili. Kakor rečeno, ni izključena možnost, da bo radi te odločitve Nemčije nastalo tudi vprašanje, ali naj gre Avstrija v Berlin ali ne.

Okoliščina, da so Nemci odpovedali svojo udeležbo in slabo vreme, ki je vladalo ves čas in poleg tega še odpoved najboljšega avstrijskega smučarja Ant. Seelosa, ki iz neznanih razlogov ni hotel startati, je povzročila, da te tekme še daleč niso nudile tega, kar se je pričakovalo.

Od preko sto prijavljenih tekmovalcev jih je startalo samo 37. Na izredno težkem in podelenem terenu se je zgodilo mnogo nesreč in so tekmovalci bolj pazili na to, da so prišli zdravi na cilj kot pa na rezultat.

Alpska kombinacija je dala naslednje rezultate:

1. Rominger (Švica) 443,4 točke.
2. Allmen (Švica) 457,5.
3. Kneissl (Avstrija) 461,9.
4. Matt (Avstrija) 464,7.
5. Sertorelli (Italija) in 6. Birger Ruud.

Od Slovencev se je tudi topot najboljši izkazal Jeseničan Praček, ki se je placiral na 16. mesto

Na klofute odgovoril z nožem

Drago plačana korajža. — Za tri klofute — tri ubode.

Maribor, 23. februarja.

Nocoj v mraku, okrog sedme ure, se je pripeil na Aleksandrovi cesti 45 v Studenčih dogodek, ki je spravil ves ta predmestni predel v veliko razburjenje. Na dvorišču omenjene hiše je čevljarški mojster Josip Rozman navadil z nožem na železničarjevo ženo Marijo Kranec ter ji zadal tri nevarne rane v prsi. Tragičen dogodek je imel svoj uvod prav za prav že sinoči. Takrat sta se sporekla Krajnc in Rozman, ki stanujeta v isti hiši. Beseda je dala besedo in iz njih so nastala dejanja. Rozman je prisilil Krajncu nekaj gorkih okrog ušes. Krajncova žena ni mogla le sramoše, ki jo je pretrpel mož, preboleli. Danes je hotela korajžna žena z Rozmanom sama obračunati, da opere možovo čast. Na dvorišču sta zadelo oba nasprotnika nocoj skupaj in Marija Krajnc se je zakadila v Rozmana. Povrnila je Rozmanu z islim denarjem — prisilila mu je tri klofute. To pa je čevljarja tako razjarilo, da je v slepi izzi zgrabil za nož ter zadal Krajncu tri globoke rane v prsi.

Nevarno ranjena se je zgrudila. Poklicani so bili takoj mariborski reševalci, ki so jo prepehali v bolnišnico.

Zadruga rejcev malih živali?

V sejni dvorani Kmetijske družbe je bila večeraj anketa o reji malih živali. Anketa se je vršila na pobudo banske uprave. Glavni namen pa je bil, da se združi delovanje dveh društev, ki imata sicer iste cilje, pa je nastal med njima razkol. Je to društvo »Zivalce« in »Zveza društev rejcev malih živali«.

V imenu banske uprave je anketo otvoril in vodil ing. Lambert Muri. Poudaril je, da banska uprava noče imeti kakega vpliva na delovanje enega in drugega društva, pač pa želi, da pride v interesu rejsstva malih živali ali do enotnega naloge obeh društev, ker bi bili uspehi v tem slučaju izdatnejši. To bi bilo zlasti v interesu pravilnega subvencioniranja. Enako bi tudi uspehi ob priliki razstav lahko bili še lepši, kakor v slučaju razprli. V imenu obeh društev sta se banski upra-

Kmetijska hiša. (Iz knjige »Sence«.)

Sk. se vračajo kakor ptice selivke v svoja stara gnezda.

Strahopetnost je zahtevala že več žrtv kakor junaštvo.

Veliko gospodarsko zborovanje

se bo vršilo v nedeljo, dne 1. marca t. l. ob 10 v Trgovskem domu v Ljubljani. Gregorčičeva ulica 27.

Gospodarji, podjetniki, delavci, nameščenci!

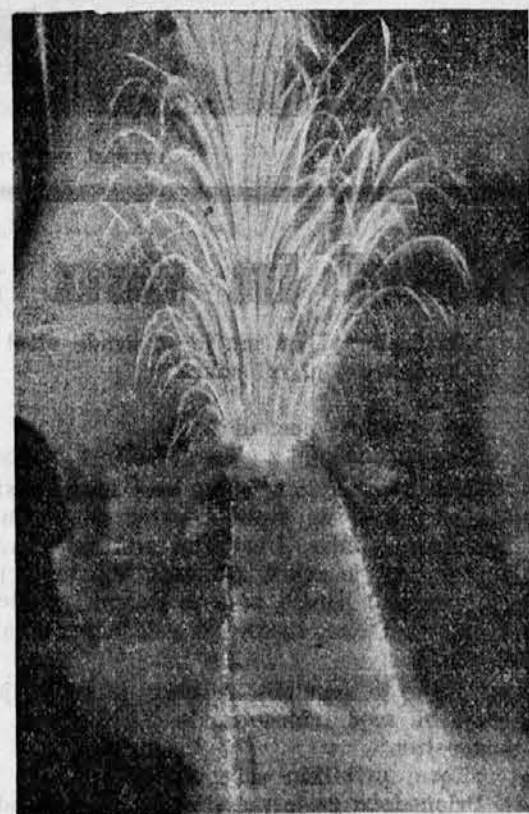
Naša gospodarska in denarna kriza postaja od dne do dne hušja. Tri četrtine ljudstva ječi pod neznožno težo dolgov. Ni kupčij, ni zaslužkov — odkod naj vzamemo sredstva za plačilo davkov, obresti in kapitala? Radi katastrofalno nizkih cen se prodajajo zarubljene premičnine, živina, posestva in hiše za vsako slepo ceno, našega lesa radi sankcij ne moremo prodati, kaj drugega nimamo na prodaj. — Denarni zavodi zahtevajo od dolžnikov denar — vlagatelji pa ne morejo do svojih vlog — silno pomanjkanje denarja grozi popolnoma zadušiti vse naše gospodarsko življenje — a pomoči ni od nikoder!

Kmetje, trgovci, obrtniki, hišni posestniki, delavci, uradniki, vsi, ki se borite z dolgi in ki nimate dohodkov in zaslužkov za plačilo davkov in obresti, vlagatelji, ki ne morete do svojih vlog, ne držite rok križem, ne glejte, kako vedno bolj propadamo, vzdramite se, pridite vsi!

Naše zborovanje ni političnega, temveč izključno gospodarskega značaja. Zahtevamo bomo v obrambo svojih eksistenčnih pravic izredne zakone za naše izredne razmere, zahtevali bomo znižanje obrestne mere za posojila, nujne gospodarske zakone za ublaženje krize in oživiljenje gospodarstva, pred vsem pa ustavitve vseh eksekucij in javnih dražb in zakon o razdolenju vseh stanov ljudstva in o izplačilu zamrznjenih vlog, kajti brez denarja ni obnove gospodarstva! — Vsi ste vabljeni, pridite vsi!

Zaradi polovične vožnje pričakujemo tudi največje udeležbe interentov iz dežele.

V Ljubljani, 20. febr. 1936. — Pripravljalni odbor društva dolžnikov: Dr. Ant. Sagadin — Sarabč. 9.

Konec Ga-Pa: veličasten umetni ogenj vrh olimpijske skakalnice.

vi zahvalila za njeno iniciativnost gg. Palik (za »Zivalce«) ter Kelnaric (za »Zvezo rejcev«). Nalo je učitelj Palik podal obširno poročilo o razvoju »Zivalce«, glede »Zveze rejcev malih živali« pa je to storil solski upravitelj Inkret. Nato se je razvila živahna razprava, ki ni prinesla nobenih konkretnih zaključkov vse dokler ni Kampuš iz Ljubljane predlagal, naj bi se rejska društva reorganizirala v zadrugo, ki naj se nato združio v veliko enotno selekcijsko zvezo. Na predlog g. Bukovca je bilo nato sklenjeno, naj banska uprava izda osnutek tozadevnih pravil. Osnovni princip tih pravil ni bo popolna enakopravnost obeh skupin.

Ko so podali posamezni delegati še nekaj misli, ki so bile prispevek k zbližanju obeh skupin je ing. Muri anketo zaključil.

Zgodovina tulipana

Tulipan je bil že zdavnaj poznan in negovan v Perziji, kjer je bil še v srednjem veku zelo priljubljena cvetka v haremskih vrteh. V Evropi so ga najprej gojili Nemci. Leta 1559. ga je prinesel v Avgsburg nemški poslanik v Carigradu, baron Bussbek. Nekaj desetletij pozneje so imeli avgsburski bogataši Fuggerji že cele vrtove tulipanov. Od tedaj pa do danes je bil tulipan v Nemčiji modna in izvoljena cvetlica.

Treznini in praktični Nizozemci so se zanimali za tulipan kot za rastlino, pri kateri je mogoče dobro zaslužiti. Leta 1634. so ga začeli splošno gojiti. Še danes gojitelji tulipana na Nizozemskem sijajno zaslužijo, zlasti, ako se jim posreči vzgojiti kako novo vrsto. Cene takih redkih žlahitnih vrst so izredno visoke. Vzgojitelji vrste »Semper Augustus« je n. pr. dobil za čebulico tega tulipana 13. holandskih goldinarjev, a za čebulico vrste »Vice-roi« je prejel lastnik 24 mernikov pšenice, 48 mernikov rži, dva soda vina, štiri bike, 8 mersjacev, dvanajst ovac, štiri sodčke piva, dve pinji sirovega masla, dva metrska stota sira in srebrn pokal. Vrednost rastline je kajpada odvisna od njene rasti in barve cvetne čaše. Prebivalstvo Nizozemske tekmuje v mrzlični gorečnosti, kako vzgojiti čim več in čim lepše vzorce. Med bankirji in veletrgovci kakor nižji uradniki in delavci ima ta »tulipomanija« svoje privrženke. Kdor ni ma svojega koščka sveta, si pomaga s cvetličnimi lonci, zaboji in škatlami. Seveda zaslužijo sprčo take tulipomanije tudi izdelovalci in prodajalci lončene robe. Lastniki večjih vrtov in nasadov pa delajo kakor povsod tudi na debelo. Obveznice za dobavo vseh mogočih vrst in množin prehajajo iz roke v roko in rodijo nečedno spekulacijo. To so čisto svojevrstne delnice in »loterijske srečke«. Po podatkih starih kronistov je bilo že XVII. stoletju za približno deset milijonov holandskih goldinarjev takih delnic. Vsa večja mesta severne in južne Nizozemske imajo tudi posebne tulipanske borze. Taka borza je stala v belgijskem mestu Bruggeu v palači bogate rodbine van der Borse. Po imenu

lastnika te palače je baje dobila nemška beseda »Börse« svoje ime.

Nečedna spekulacija s tulipanskimi delnicami je zavzela take mere, da je bila leta 1637. nizozemska vlada prisiljena izdati prepoved trženja s njimi. Navzlic temu pa je srecen vzgojitelj kakor nove vrste še vedno prejel ogromno nagrado. Kronika mesta Haarlema hrani tale zanimivi opis slovesnosti, ki se je vršila ob priliki vzgojitve neke izredno redke in dotlej nepoznane vrste črnega tulipana: »Dne 15. maja 1637. leta se je razvil po haarlem-skih mestnih ulicah veličasten sprevod. Na čelu sprevoda je stopal predsednik Društva nizozemskih vrtnarjev v spremstvu predstavitev znanstvenih zavodov in mestnih vojaških in civilnih oblastev. Za njimi so štirje člani Vrtarskega društva na krasni nosilnici, okrašeni z belim zlato izvezanim baldahinom, nosili dragoceno vazo s šopkom črnih tulipanov. Za nosilnico je stopal srečni vzgojitelj te nove vrste, zraven njega pa so nosili usnjato vrečo, v kateri je bila nagrada 100.000 holandskih goldinarjev, ki mu jih je podaril z njegovo delo mestni svet. Na trgu pred mestno hišo je bil postavljen poseben oder. Ko je sprevod dospel na trg, je dvanajst belo oblečenih haarlemskih deklet odneslo vazo s tulipani na oder ter jo postavilo poleg prestola, ki je bil pripravljen za kneza Oranskega, ki je bil pokrovitelj prireditve. Kež, obdan od številnega spremstva, je imel na odru priložnostni govor, s katerim je poveljeval pred zbrano množico vrtnarjeve zasluge, na kar mu je izročil častno diplomu in vrečo z bogato nagrado. Navdušena množica je zmago-slavnega odklikovala na rokah nosila po mestnih ulicah.«

Drug značilen spomin na danes že prebolelo tulipomanijo kaže muzej vrtnarske trdnice Kree-lage v Amsterdamu. Tam je razstavljena kamnita tablica, sneta z neke palače, ki je danes ni več. In napis na tej tablici pripoveduje, da je lastnik to in še sosednjo palačo dobil leta 1634. za ceno treh tulipanih čebul.

Zaključna slovesnost zimskih olimpijskih iger: za stave vseh sodelujočih narodov še enkrat pozdravljajo.

Astronomija uči človeka skromnosti

Slavni astronom Jeans je ob neki priliki rekel. da nič ne uči človeka ponižnosti bolj kakor astronomija, nauk o zvezdah. In kolikokrat si človek domišlja, da je gospodar sveta! Kolikokrat se mu zdi, da je človek središče vsega in da je zemlja središče vesoljstva! V resnici pa je zemlja samo otoček sredi neizmernega morja, a človek samo droben prašek v prostoru vesoljstva.

Poglejmo malo, kako bi se to dalo pojasniti s številkami. Zemeljska obla, ki se nam zdi tako ogromna, je v resnici prav majhna zvezda, sukajoča se po neizmernem prostoru. Po računih astronomov

bi se dalo samo iz sonca narediti 332.000 zemeljskih obel. Vseh zvezd pa je v vesoljnem prostoru nad sto milijard, to je nad sto tisoč milijonov. Kako daleč so od nas, priča dejstvo, da svetloba nekaterih nebesnih teles pride do nas šele v dva in dvajset tisočih let. Tisto, kar na tej zvezdi danes vidimo, se je na nji zgodilo pred dva in dvajsetimi tisoči let in svetlobo, ki ta trenutek prihaja od nje k nam, bodo naši potomci videli šele čez dva in dvajset tisoč let.

Ali se človeški duh nehoti ne zgrozi in skrči sprčo tolikšne veličine stvarstva božjega!

Žalostna usoda zaostalih štorkelej

Kakor znano, se štorkelej pod konec avgusta selijo iz severne Evrope proti toplemu jugu. Ako odletijo pred svetim Jernejem, t. j. 24. avgusta, pričakujejo ljudje po tem prirodnem pojavu zgodnje in hude zime. Pred selitvijo se zbirajo v goste jate. Ko se v veliki množini zbera, imajo po svojem nagonu nekako »zborovanje«, na katerem pregledajo svoje vrste in odločajo, katere letalke so za dolgo pot v Afriko sposobne, katere pa ne. Tako zborovanje se začne že ob prvem svitu in traja do poznega jutra. Slabe in bolehe člane izključijo selivke iz svoje srede in jih prepustijo usodi: ne smejo se izseliti, ampak morajo ostati v kraju, kjer jih čaka zima in lakota. Po svojem surovem nagonu obsojajo dege-

nerirane člane svoje družine na brezobzirno smrt. Na srečo imajo severnjaki do teh zaostalih ptic usmiljeno srce in jih navadno vzamejo v varstvo. Ako opazijo na polju nesrečnega samotarja, ga ujamajo in odnesejo domov, kjer mu dajo v kaki leseni kolibi hrano in prebivališče. V poljskem Polesju vidiš med domačo perjadjo pogosto tudi kakega dolgokrakega tujeja priseljence. Štorkelej, ki jih je rodna družina obsodila na smrt, ne smejo več med stare prijatelje in ne smejo gnezditi in valiti mladičev. Kakor hitro se prikažejo v domačem tropu, jih neusmiljeno popadejo ostrji dolgi kljuni in jih tako dolgo obdelujejo, da izkrevave.

Blazina kitajske cesarice

Neki revni Kitajec je kupil na starini v San-g-haju staro blazino. Njegova žena je odstranila umazano rdečo prevleko in našla pod njo krasne kitajske vezene. Razparala je blazino in dobila v buhu 49 v svil ozavirih debelih biserov, ki jih je prodala draguljarju za 750 tisoč Din. Policija je

zaprla Kitajca, a ga izpustila, ker je dokazal, da je pošteno plačal blazino. Preiskava je ugotovila, da je pred leti zašila noter dragulje na begu pred vstati kitajske cesarice vdova. To se je moralo zgoditi leta 1900. Cesarica je pozneje zaman obljubovala za blazino visoko nagrado. Kitajec jo je kupil pri nekem ruskem emigrantu, ki seveda ni slutil o njeni vsebini.

Astrijski manevri v okolici Dunaja.

Mrtvi in dva živa

»Ne. Se pravi, da mu je od brade visel kos blaga.«
»Obraz torej ni bil pokrit?«
»Ne.«
»In ga niste poznali?«
Berger je zmajal z glavo. »Žalibog ga nisem poznal.«
Inšpektor se je v stolu spet nazaj naslonil. Desno roko je položil na trebuh, palec pa vtaknil med dva telovnikova gumba. Z ostalimi prsti je nervozno bobnal.
»Hm, no da,« je rekel, »dobro.« Videlo se je, kakor da se je zamislil. Kmalu nato je dvignil pogled in vprašal kar tja v en dan, kakor po naključju: »Kako stara pa sta bila?«

Berger je pomislil. »Teško je reči,« je odgovoril. »Rekel bi, med tridesetim in štiridesetim. Morda bliže štiridesetim.«

»Torej približno vaše starosti?«
Prispodoba ga je vznemirila. »Da,« je odgovoril.

Tedaj se je inšpektor spet naprej naslonil; komolce je uprl ob mizo, iskal mu je v očeh, trdo in odločno. »Vi ste torej povsem trdni, da nobenega od njih niste poznali?«

Vroča rdečica je planila v Bergerjevo blede, izmuženo in napeto lice. Toda ostal je negiben, minuto dolgo se trajal strašen molk.

»Vi ne odgovarjate?«
Berger je trmasto nabral čelo. »Jaz sem odgovoril,« je rekel, »toda počasi se mi svita, kaj mislite.«

»Kaj mislim?«
»Da sem zapleten v hudodelstvo.«

Inšpektor je dvignil obrvi. »To so vaše besede,« je rekel lahko.

»Ali mi jih vi polagate na jezik. Samo recite naravnost: ali sem obtožen ali nisem?«

Pri drugi se je obotavljal, stvar mu je očividno bila mučna.

»Obtožen?« je vprašal. »V pravem pomenu besede niste. Toda mi smo popularno zašli. Ničesar ne vemo. Niti na najmanjšo piko se ne moremo opreti. Zato moramo poskušati. Moramo si izmišljati razne moččnosti, čeprav moramo pri tem, žalibog, temu ali onemu stopiti na kurja očesa.«

Bergerjev obraz se je sunkovito nakremžil. »Temu ali onemu?« je dejal užaljeno. »Torej meni?«

V tem zadržanem uporu je bilo nekaj krčevitega. Besede je izgovarjal le s težavo, kakor da mu nekaj grol stiska.

Inšpektor je vstal. »V tem slučaju da,« je rekel. »S tem se pač morate sprijazniti. Niti meni ni kar tako verjetno ali jasno, da ste zapleteni v stvar. Na drugi strani pa govorijo neke okoliščine, da so hudodelci kraj dobro poznali. Razen tega pa se držite popolnoma pasivno.«

Berger ga je poslušal bled in s spačenim obrazom. »A zato?« je rekel tiho.

Inšpektorja je njegov glas pretresel, dokaj lepo ga je pogledal. »Da,« je odgovoril, »zato. Edino in samo zato. Na kaj drugega ni treba misliti. Razen tega so vam v uradu napisali najboljše pričevale. Toda priznati morate, da je vse kaj več kot čudno, ker ste bili vseskozi vesten uradnik, blagajno pa ste prepustili brez odpora.«

Popuščajoča trdnost in medla nemoč sta se polastili Bergerja. Nenavadno umikajoče se in boleče je vprašal: »Jaz bi se torej moral dati ubiti?«

Lier je zmajal z glavo: »Zakaj želite stvar do kraja? Ni prav nobenega povoda za trditev, da bi si hudodeler upal streljati, če bi mu prikazali korajžo.«

Berger ga je pogledal poln temnega odpora. »Vi niste bili zraven,« je rekel trmasto. »Ne morete vedeti, kako se je zgodilo.«

»No, pa vi povejte, saj ste bili zraven.«
Berger je zmajal z glavo. »To se ne da povedati.«

Inšpektor je skomignil z rameni in se obrnil od njega; nato je začel hoditi gori in doli pred pisalnikom. Berger je sedel negiben, sam vase zabiti. Zgodilo se mu je nekaj, česar niti v najčudnejših sanjah ni pričakoval. Nekaj, kar ga je razburilo, obenem pa ohromilo.

Kratko nato se je inšpektor postavil tik pred njega. »Ali ste se po dogodku s kom razgovarjali?«

Berger se je moral zbrati, da je lahko odgovoril: »Z nikomer, razen tukaj, v uradu in doma.«

»Tudi včeraj, v nedeljo, ne?«

»Ne, ves dan sem bil doma.«

»Ali lahko dokažete?«

»Da. Tudi moja žena je bila doma.«

»To je pa čudno.«

Proseč izraz se je pokazal v Bergerjevih očeh, boječa, nemočna prošnja. »Morda,« je dejal. »Ne bi namreč želel, da bi jo izpraševali. Pa da bi zvedela —.« Utihnil je in gledal predse.

»To tukaj?«

»Da.«

Inšpektor ga je pogledal, skoraj nekaj usmiljenja je bilo v njegovem pogledu. Nato je vprašal: »Imate kaj prijateljev?«

Berger je odkimal z glavo.

»Niti enega človeka, ki bi vam bil blizu?«

Herkules:

»Dva kovača, gospoda moja, plačani tistemu, ki položi najmočnejšega moža na svetu na hrbt.«